

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายและวิธีการได้มา ดังนี้

1. กลุ่มผู้วิจัยจำนวน 15 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
 - 1.3 ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 31 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละ 2 คน รวม 14 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรมได้
 - 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน
 - 2.3 ตัวแทนชุมชนคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน
 - 2.4 วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพจำนวน 1 คน
 - 2.5 ผู้นิเทศ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยใช้กระบวนการทำงานเป็นวงจร PAOR ตามกรอบแนวคิดของ Kemmis and McTaggart. 1988, p. 11, อ้างถึงใน อองอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) มาเป็นแนวทางในการวิจัยในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยดำเนินการ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning) ดำเนินการดังนี้

1.1 วิเคราะห์สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาห้องเรียน

และห้องปฏิบัติการ การดำเนินการตามโครงการโรงเรียนปลอดภัย และการจัดบริการห้องสมุดในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม สภาพและปัญหาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2560

1.2 แนวทางการพัฒนา

1.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานด้านสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ ให้กับคณะครูในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.2.2 การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียน และอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดพัฒนาบริการน้ำดื่ม ตามหลักกิจกรรม 5ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย

1.2.3 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตามเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ หาทางพัฒนาการดำเนินงานและตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ชั้นปฏิบัติการ(Action)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จะดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังนี้

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จะเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ในเดือน กรกฎาคม 2560 โดยจะเชิญวิทยากร คือ นายสาคร คำเพราะ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านบงใต้ เป็นวิทยากร บรรยายเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ และการจัดกิจกรรม 5ส เพื่อให้คณะครูที่เข้าร่วมการอบรมเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

2.2 การปฏิบัติตามกิจกรรม 5ส ตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม ถึง ตุลาคม 2560 โดยคณะครูผู้ร่วมวิจัยดำเนินงานในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา

2.3 การศึกษาดูงาน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เรื่อง การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยคณะครูโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ได้เดินทางไปศึกษาดูงานในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

2.4 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตามตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม- ตุลาคม 2560 โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบคณะครู เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยใช้หลักกิจกรรม 5ส คณะกรรมการสถานศึกษาและตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้คอยให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะ คอยกระตุ้นการทำงาน เสริมแรงเพื่อให้การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงตรวจผลการดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินการ พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำงาน เป็นระยะ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการและฝ่ายบริหารทั่วไป เป็นผู้นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ตามแผน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมถึงตรวจผลการดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้กำลังใจการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนา

3. การสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูล ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ โดยการดำเนินการดังนี้

3.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ จะเก็บข้อมูล โดยการทดสอบ สังเกต และสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ใน 4 บริเวณ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

3.2 การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียน

และอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดการบริการน้ำดื่ม ตามหลักกิจกรรม 5ส ได้แก่ สะอาด สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัยซึ่งมีหัวหน้าฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป เป็นผู้สังเกต

3.3 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม จะเป็นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูล จากผลการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของ นักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

4. การสะท้อนกลับ (Reflection)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ประชุม เพื่อสรุปผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินผล การดำเนินงานการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็ม คักยภาพและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา เกี่ยวกับผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรัง พัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ปรากฏดังนี้

1.1 ด้านสภาพการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การจัดบริเวณโรงเรียน ห้องเรียนและอาคารเรียนยังไม่ดีพอ รวมถึงการจัดทำความสะอาด เช่น การจัดทำความสะอาด 5ส การจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day ยังน้อย ทำให้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านปัญหา ครูผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ควรปรับปรุงด้าน ความสะอาดบริเวณอาคารเรียนและห้องต่างๆ ให้สะอาดมากกว่านี้รวมถึงการจัดบริการ น้ำดื่มไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลหรือ

ของเสียยังไม่เป็นระบบ ขาดการวางแผนด้านความปลอดภัยและมาตรการการป้องกันความปลอดภัยทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบึงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบึงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานด้านสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 5ส แก่ครูผู้รับผิดชอบทุกคน เป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียนและอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดพัฒนาบริการน้ำดื่ม ตามหลักกิจกรรม 5ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย

2.3 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตามเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ หาทางพัฒนาการดำเนินงานและตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน

2.4 ศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนต้นแบบ โดยไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบึงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3.1 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบึงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านบริเวณโรงเรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด น่าอยู่ ทำให้รู้สึกปลอดภัย มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอยและของเสียที่ถูกต้อง มีการจัดการขยะในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและครบวงจร

3.2 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน บงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านห้องเรียนและอาคารเรียน มีการจัดห้องเรียนและอาคารเรียน ได้ดีมาก มีการจัดทำความสะอาด 5ส และการจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day ซึ่งนักเรียนก็ให้ความร่วมมือดีมากทำให้สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและอาคารเรียนสะอาด ดีมากทำให้มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้

3.3 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน บงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านห้องสุขา โรงเรียนมีห้องสุขาที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการควบคุมกำกับดูแลรักษาความสะอาดของส้วมและบริเวณโดยรอบ มีการกำจัดกลิ่นภายใน ห้องสุขาและบริเวณโดยรอบ รวมถึงวิธีการปลูกฝังและส่งเสริมนักเรียนให้มีพฤติกรรม การใช้ส้วมอย่างถูกต้อง

3.4 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน บงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านการบริการน้ำดื่ม มีการจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ วิธีการดูแลภาชนะเก็บน้ำใช้และภาชนะตักน้ำประจำตัวที่ถูกล้างสะอาด การจัดเก็บภาชนะ เก็บน้ำและภาชนะตักน้ำที่ถูกล้างสะอาดเพื่อป้องกันการปนเปื้อนฝุ่นละออง แมลง พาหะ นำโรค มีการจัดหาที่เก็บสำรองน้ำ และมีการรักษาสภาพมาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนาฯ สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้นำกระบวนการวิจัยมาใช้ในโรงเรียน ปรากฏว่าได้มีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย คือ ผู้วิจัย คณะครู ผู้บริหารโรงเรียนและ ผู้ปกครองนักเรียน ทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยดี ได้พบจุดที่ควรพัฒนาและพัฒนาจุด ที่บกพร่องสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนาฯ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า การจัดสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะและจัดระเบียบสิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งการปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไขจุดเสียต่างๆ ยังน้อยโดยภาพรวมด้านบริเวณโรงเรียน ยังต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอีกหลายด้าน เช่น การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและการ จัดการขยะในห้องเรียนยังขาดคนดูแล ส่วนห้องเรียนและอาคารเรียน ต้องมีการจัดทำ

ความสะอาด 5ส และการจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day เพื่อรวมพลกันทำความสะอาดอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทางโรงเรียนควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 5ส เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียน จะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องไม่ว่าจะเป็นทั้งที่บ้านและโรงเรียน ด้านกิจกรรมบริการน้ำดื่มพบว่า การจัดหาน้ำดื่มมาใช้อยู่ในเขตพื้นที่ปานกลาง ส่วนการดูแลภาชนะเก็บน้ำและภาชนะดื่มประจำตัวยังมีน้อยอยู่ต้องได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน นักเรียนยังขาดความรับผิดชอบในการนำอุปกรณ์ดื่มส่วนตัวมา ทำให้การให้บริการในการดื่มไม่เพียงพอ ด้านการบริการห้องสุขา จำนวนห้องสุขายังอยู่ในเกณฑ์น้อย รวมถึงเกณฑ์มาตรฐานสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ (HAS) และการมอบหมายผู้รับผิดชอบอยู่ในเกณฑ์น้อย เช่นเดียวกัน โรงเรียนต้องเร่งปรับปรุงเรื่องระบบสุขาเพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนให้น่าอยู่น่าเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีให้กับนักเรียนเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลของโรงเรียนทางอ้อมอย่างหนึ่งเช่นกัน รวมถึงพัฒนาอาคารสถานที่ให้สวยงาม ร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้สวยงาม สะอาดตา สีสัน สวยงาม ดึงดูดให้นักเรียนสนใจและเกิดการอยากรู้อยากเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัคร ถิ่นจันดา (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความสะอาด ร่มรื่น สวยงามและปลอดภัยนั้น ส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ขาดการวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ ห้องน้ำ ห้องสุขายังไม่สะอาดและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน
บงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
ประกอบไปด้วย

2.1 แนวทางที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำความสะอาด 5ส โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านการจัดทำความสะอาด 5ส คือ นายสาคร คำเพราะ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านบงใต้ ได้บรรยายเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพและการจัดทำความสะอาด 5ส เพื่อให้คณะครูที่เข้าร่วมการอบรมเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด

สภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ การจัดทำความสะอาด 5ส ประกอบด้วย สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะและสร้างนิสัย เป็นการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการรักษาความสะอาด และมีการมอบหมายหน้าที่ที่รับผิดชอบในการพัฒนางานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมตามจุดต่างๆ รวมถึงการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีรัตน์ อ้วนพรหมมา (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5ส โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5ส ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียนต้นแบบกิจกรรม 5ส ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ส่งผลให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.2 แนวทางที่ 2 การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียนและอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดการบริการน้ำดื่ม ตามหลักกิจกรรม 5ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัยซึ่งมีหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป เป็นผู้สังเกต พบว่า ด้านบริเวณโรงเรียน ด้านห้องเรียนและอาคารเรียน ด้านห้องสุขา และด้านบริการน้ำดื่ม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐกานต์ เชียงตุง (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) ทั้ง 5 ด้าน คือ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสีสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและด้านการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการดำเนินงานครอบคลุมงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การดำเนินการเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีสรุปผลการดำเนินงาน 2) กระบวนการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านท่าบ่อ

(บ่อศรีรัตนอำนวย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการซึ่งกำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การวางแผนพัฒนาการดำเนินการพัฒนา การสังเกตและการสะท้อนผล 3) ผลสำเร็จในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุดและโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 แนวทางที่ 3 การศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนต้นแบบ ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลโคกสีสุพรรณ อำเภอโคกสีสุพรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน การสะท้อนผล พบว่า การใช้แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการศึกษาดูงาน ถือว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีแนวทางหนึ่งทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 มีผลพัฒนาขึ้นในระดับ มาก

2.4 แนวทางที่ 4 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตามเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ หาทางพัฒนาการดำเนินงานและตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบทุกคน ดังจะเห็นได้จากตาราง 9 ผลการนิเทศติดตามการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ในวงรอบที่ 2 จึงกล่าวได้ว่า การมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม เป็นผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเห็นได้ชัด การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ประยุทธ์ นาคศิลป์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม พบว่า การมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม เป็นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้ โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ทั้ง 2 วงรอบ พบว่า การใช้แนวทางอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม 5ส เป็นอย่างดี สามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ครูทุกท่านมีหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทำให้อาคารสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สะอาด น่าอยู่ น่าเรียนมากขึ้น และเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กร ส่งผลให้ โรงเรียนบงใต้ โนนรังพัฒนา เป็นสถานศึกษาที่น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้โรงเรียนบงใต้ โนนรังพัฒนา มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกานต์ เชียงตุง (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จ ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยนี้ หลังจากที่ได้รับการอบรม เชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบแล้ว ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจและนำเทคนิคใหม่ๆ มาปรับปรุงอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสุขา และการบริการน้ำดื่ม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอยทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ทำให้โรงเรียนบงใต้ โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 โรงเรียนบงใต้ โนนรังพัฒนา ควรใช้กิจกรรม 5ส เข้ามาพัฒนา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการจัดบริการด้านสาธารณสุขปลอดภัย
- 1.2 โรงเรียนบงใต้ โนนรังพัฒนา ควรศึกษาแนวทางพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดระบบดูแลความสวยงาม ความปลอดภัย และการปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งในห้อง และนอกห้องเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่ไปศึกษาดูงาน
- 1.3 โรงเรียนบงใต้ โนนรัง ควรใช้กิจกรรม 5ส อย่างต่อเนื่องและนำมาใช้กับการดูแลอาคารสถานที่ รวมถึงห้องสุขา และการจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ เพื่อให้การบริการ นั้นทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้การวิจัยปฏิบัติการ ในการพัฒนางานด้านอื่นๆ เช่น การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางในการพัฒนางานด้านต่างๆ ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินการพัฒนางานในด้านต่างๆ ของโรงเรียนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี